

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol, Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GREGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 22. APRIL 1974 • POSTFACH 3 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 16. • PREIS S. FR. 1.00

S ČÍM SOUHLASÍME...

CAS ČEKÁNÍ

Henry Kissinger se vrátil z Moskvy bez dohody o kontrole strategických zbraní, ale vyhnul se aspoň otevřené roztržce se sovětskými vůdci. To není mnoho, ale je to lépe, než kdyby k jeho ztíženým vztahům k Evropě a Japonsku přibyl další problém. Jel do Moskvy v obavě, že síly, které jsou proti politice zmírnění napětí, se v Sovětském svazu zvedají podobně jako ve Spojených státech; ale obě strany se zřejmě shodly, že budou dále jednat. Přesto je celkem jasné, že se zpomaluje tempo americké diplomacie v Sovětském svazu, v Číně, v Evropě a na Středním východě.

Leonid Brežněv a ministr Kissinger mluvili o tom, že budou usilovat o "nezvratné" dorozumění, ale v nynějším politicky nestálém světě lze zvažovat všechno. A tak se objevuje snaha postupovat mnohem pomaleji, než jak si to Kissinger přeje, vyhýbat se jak otevřeným roztržkám tak novým okázalým dohodám, dokud se neukáže, že se prezident udržívá v úřadě s dostatečnou mocí a důvěrou, aby mohl vládnout.

Po nějakou dobu se pozorovatelé ve Washingtonu domnívali, že Nixonova oslabená vláda bude tak žádostivá zahraničních úspěchů, že pro krátkodobé politické zisky vezme na sebe neúměrná rizika, která se později projeví jako škodlivá, ba nebezpečná. Po pravdě řečeno, není ani nejmenší důkaz, který by podporoval tuto domněnku. Znamenalo by to, že prezident klade svou osobní bezpečnost nad bezpečnost země. Situace je špatná, ale přece jen ne tak špatná.

Je zajímavé, že i Brežněv je zřejmě ochoten hrát stejnou hru a čekat. Má své vlastní vojenské radikály, kteří se neradují z rozhovorů o omezení zbrojení a z předstírání politického kamarádství.

Právě tak jako Nixona v Americe někteří konzervativci obviňují, že dává Sovětům příliš mnoho obilí a příliš mnoho pokročilé technologie, má i Brežněv své kritiky. Stěžují si na Nixonův obrat ve vztazích k Číně, na kompromis v Berlíně, na omezení, která si musejí ukládat v jednání o odzbrojení, na kompromisní příměří na Středním východě a zvláště na Kissingerův úspěch u prezidenta Sadata v Egyptě, na to, že

Kissinger ovládl mírové rozhovory o Středním východě, z nichž byl Sovětský svaz prakticky vyloučen.

Asi by byl omyl říci, že ministr Kissinger v Moskvě byl zcela bez úspěchu. Pokračoval v rozhovorech a utišil obavy konzervativců a nevyvolal přitom nepřítelství ani u Sovětů ani u Evropanů, kteří nemají rádi tyto velké domluvy mezi Washingtonem a Moskvou. Na obou stranách nastal čas čekání.

James Reston v New York Times

POSILÁNÍ DO MOSKVY

Dr. Kissinger tentokrát jel po prvé do Moskvy jako představitel prezidenta, který je doma v hlubokých potížích. Ve Washingtonu jsou dohady, že sovětské vedení dostalo výstrahu, že se možná Nixon dlouho neudrží v Bílém domě. Rusové na to zřejmě reagovali snahou raději se nyní dohodnout s prezidentem, kterého znají, aby nemuseli později všechno začínat znova. Za těchto okolností je důležité, aby se vše neodbylo nakvap jen několika kosmetickými úpravami.

Jednou z podmínek, o nichž je mezi Američany shoda, je zatím výhrada senátora Jacksona, že Moskva musí usnadnit podmínky emigrace svým občanům. Mnoha lidem se zdá, že je to malý ústupek, který se žádá výměnou za úvěry. Ale protože je to jediný požadavek, který se ukazuje, měl by být vši silou prosazován. Jinými slovy: přinejmenším Moskva musí přestat šikanovat ty, kdo chtějí emigrovat, a musí se zavázat k počtu těch, kdo smějí opustit Sovětský svaz.

Tato podmínka snad může připadat těžko splnitelná prezidentu Nixonovi, Kissingerovi a jiným přívržencům uvolnění napětí ve vztazích se Sověty. Ve skutečnosti je to minimální podmínka. Menší výsledek by byl pouhou kosmetickou dohodou.

Joseph Kraft v New York Post

VÝSLEDKY CESTY

Zprávy z Moskvy jsou chmurné. Ministr zahraničních věcí dosáhl jen malého nebo vůbec žádného pokroku, pokud jde o novou dohodu o omezení strategických zbraní, o vzájemné a vyvážené snížení vojenských sil ve střední Ev-

(Pokrač. na str. 7)

Mír na Středním východě stále ohrožen

Stále se stupňující srážky mezi Izraelem a Sýrií na Středním východě vzbuzují obavy, že cesta k trvalému míru na této části zeměkoule je ještě cesta velmi zdoluhavá.

Zprávy odtamtud, hlavně v posledních dnech to dokazují. Jsou hlášeny prudké srážky z obou stran, při kterých jsou nasazeny nejmodernější zbraně všeho druhu. A co nejhoršího, jsou hlášeny značné ztráty nejenom válečného materiálu, ale i na lidských životech.

Nemusíme ale příliš dlouho hledat toho, kdo je za tento vývoj odpovědný. Sovětský svaz, jehož cíle na Středním východě byly odkryty již za války v roce 1967, a který tehdy ztratil ve své "hře" miliardy dolarů za dodaný válečný materiál — ztrácí nyní, díky americké diplomacii více než hospodářsky — ztrácí svoji politickou tvář,

čemuž se snaží všemi prostředky zabránit. Nejlépe to dokazuje poslední výrok egyptského prezidenta Anvar el-Sadata, který oznámil svoje rozhodnutí, pokračovat ve snahách o definitivní mírovou dohodu na Středním východě společně se Spojenými státy a nikterak se také netajil tím, že tazvané snahy o zachování míru se strany Sovětského svazu pokládá za velmi podřadného druhu. I jemu je jasné, že Sovětský svaz se snažil v poslední době využít svého vlivu na Sýrii, aby jakékoli mírové nabídky odmítl a snažil se spíše než politicky řešit svoje postavení vojenskými útoky na izraelskou frontu.

Tato "taktika" se ale nakonec stala neúnosná nejen pro Egypt, ale také pro samotnou Sýrii, poněvadž i když Izrael byl dlouho z diplomatických důvodů trpělivý

— podle posledních zpráv odpověděl také vojenskými protiakcemi — které mohou jednání o mír nesmírně zkomplikovat.

Tady bude asi končit "diplomacie" Sovětského svazu na Středním východě — kde dnes skoro všem zúčastněným na zachování skutečného míru opravdu záleží. A že tato situace je úspěchem americké diplomacie, o tom není nejmenších pochyb.

Sblížení s USA

Saudská Arábie se opět sblížila se Spojenými státy. Král Fajsál se dohodl s USA na prohloubení kooperace v ekonomii, technologii, průmyslu a obraně. Spojené státy mají zmodernizovat saudskou armádu. Mluví amerického zahraničního ministerstva však zdůraznil, že Amerika nezmění svoji politiku: neustane v podpoře Izraele.

CO DĚLAJÍ NOVINÁŘI

Levicový vídeňský měsíčník Tagebuch přináší s podpisem "Antonín Valenta" článek o tom, jak dnes žijí někdejší významní českoslovenští novináři, jimž režim od roku 1969 upírá možnost uplatnění v jejich původním povolání. Článek, v němž se říká, že jde asi o 2000 lidí z tohoto oboru, uvádí konkrétní údaje především z Prahy, přičemž se tu podotýká, že v jiných větších městech to nevypadá jinak. Tak se lze v měsíčníku Tagebuch dozvědět, že v pražském pohostinství pracují jako číšníci či šatnáři například rozhlasový komentátor Jeroným Janíček a televizní žurnalisté Otka Bednářová a Pavel Sobišek, zatímco Jindra Sobišková, kdysi také v rozhlase, prodává v zoologické zahradě zmrzlinu, což ještě nedávno dělala i její kolegyně Jiřina Hrábková, již se posléze podařilo získat místo účetní; na podobných místech pracují i další rozhlasoví pracovníci Slavomír Vosecký —

Jiří Kmoch a další, jakož i bývalý šéfredaktor Zemědělských novin Zdeněk Fořt, jenž před tím po dva roky roznášel v jedné výletní restauraci pivo. Redaktor týdeníku "Reportér" Jiří Hanák je svačkářem v jednom velkém podniku, stejně jako Irena Petřínová, zatímco Antonín Petřina, někdejší zahraniční zpravodaj Rudého práva, je v podobném podniku skladníkem. Další lidé z rozhlasu mají tato zaměstnání: Čestmír Suchý a Rudolf Zeman čistí okna, Jan Petránek a Richard Seemann pracují jako topiči, Jiří Dienstbier a Luboš Dobrovský jsou zaměstnanci jakýchsi archivů. Někdejší přední funkcionáři sekretariátu ÚV KSČ a vlády mají podobné pracovní příležitosti: bývalý ministr kultury Miroslav Galuška cestuje po zemi pro závod na výrobu zemědělských strojů, Jiří Ruml, kdysi předseda pražské novinářské organizace, zase pro závod na stavební stroje; Karel Ko-

stroun, někdejší vedoucí kulturního oddělení ÚV KSČ buduje podzemní dráhu, Jaroslav Šedivý, ze zahraničního oddělení je čistíčem oken. V marinkotkách jako pracovníci vodohospodářství kři-

(Pokrač. na str. 7)

Troufalost

Představitelé Varšavského paktu se sešli ve Varšavě. Nikoli, aby snad uvažili možnost redukování svých branných sil, ale, aby pohovořili o "nebezpečí z NATO". Jeli prý přes veškeré řeči o détente, NATO nepřestane existovat, musí Varšavský pakt být i nadále protiváhou západní "agresivní" vojenské organizace. Jiný citát z Varšavy: "I kdyby Američané odvolali část svých vojsk ze západního Německa, nebyl by to víc než nepatrný počet". Vzhledem k přítomnosti a množství sovětských vojsk v satelitních zemích je to výrok troufalý.

O ČESKOSLOVENSKU

Zájezdy do zahraničí

Koncem března nabízela čs. dopravní kancelář Čedok tu- zemským zájemcům 256.000 míst v zájezdech do východo- evropských zemí. Do "nesocia- listických" zemí je takových míst pouze 8000, z toho 6000 do rozvojových zemí (kde jde i o zájezdy individuální), do ostatních 2000. Tady se ovšem jedná pouze o výpravy skupinové. Mezi rozvojovými zeměmi vede s 2000 místy Egypt. Cena 5000 — 7500 ko- run. V západní Evropě Špa- nělsko. Cena: 10.000-12.000 korun.

Nová ocelárna

Za účasti a s projevem G. Husáka byl zahájen zkušeb- ní provoz II. ocelárny Východo- slovenských železáren v Košicích. Za 34 měsíce po- stavili stavbaři a montéři — také s maďarskou pomocí — moderní provoz. Kyslíkové konvertory jsou rakouský výrobek. Evropským uniká- tem mají být 500-tunové po- jízdné míchače. Při plném využití se výroba oceli zvý- ší z dosavadních 2,5 milionu tun na 4 miliony tun ročně.

Staroslovanské hroby

V brněnském Moravském muzeu proběhla výstava "Svědectví staroslovanských hrobů". Seznamovala s ú- plným souborem nálezů z po- hřebiště v Uherském Hradi- ští, kde bylo nalezeno na 240 hrobů z 8. a 9. století. K u- nikátům patřil mozaikový korál antického původu s mi- niaturní podobou tváře, vy- robený v 2. století v egypt- ské Alexandrii. Byla vysta- vená i slevanská keramika podle antických vzorů, ku- pecké, pracovní a vojenské nástroje, totemové masky a ochranné amulety. Jako zvlá- štnost: lidský mozek, saponi- fikovaný na velikost několi- ka desítek milimetrů.

Čs. delegace v Paříži

Na pohřbu francouzského presidenta Pompidoua zastu- povali Československo před- sedá vlády Štrougal a mini- str zahraničí Chňoupek. Po pohřbu se Štrougal sešel ke krátkému rozhovoru také s americkým prezidentem Ni- xonem. Chňoupek pak odle- těl do New Yorku na 6. zvláštní zasedání Valného shromáždění OSN.

Změny ve Svazu mládeže

V čele jedné z tzv. "maso- vých organizací" v ČSSR došlo ke změně: dosavadní předseda Socialistického sva- zu mládeže Juraj Varholík odešel na "významnou funk- ci v ÚV KSČ". Novým před- sedou byl zvolen dosavadní místopředseda a předseda českého ÚV tohoto svazu Jindřich Poledník. Z funkce odešli ještě dva přední funk- cionáři této organizace Josef Hájek a Jaroslav Křeh.

Kontrolované parkování

V Praze — v centrální obla- sti Starého Města — byla zřízena takzvaná zóna kon- trolovaného parkování. Ve vybraných ulicích mohou na- příště parkovat pouze oby- vatelé, kteří tu mají stále bydliště, a zdejší podniky, pokud jim je parkování do- voleno. Za plaketu, umístě- nou na předním skle, se vy- bírá roční poplatek 300 ko- run. Jinak se parkuje — pod pokutou 100 korun — jen na vyhrazených parkovi- štích za dosti vysoké parkov- né. Jako hlavní důvod se u- vádí: snaha omezit dojíždění za prací do středu města. Po- dobné opatření bude brzy platit i pro velkou část Malé Strany. Popravdě: za parko- vání na ulicích vybírala už před Prahou některá švý- carská města, mnohé londýn- ské okrsky a uvažuje se o něm i leckde v západním Německu.

Jak se likviduje?

Jednou z vážných bolestí čs. národního hospodářství jsou zastaralé a neefektivní továr- ny a výrobní provozy. Bylo by třeba je rychle zrušit a nahradit moderní produkcí. Podle posledních dat se však ročně ruší takových provozů pouze v rozsahu půl až jed- né miliardy výrobní kapaci- ty; přitom se má od r. 1976 zastavovat výroba až za 6-10 miliard korun ročně. Pro- blém stále je, že za mnohé zrušené provozy není pak po léta náhrada.

Intersputnik

ČSSR je členem východoev- ropské organizace pro kos- mické spojení Intersputnik. Její stálý úřad byl zřízen v maďarském hlavním městě Budapešti.

Konec zbytečné školy

V červnu skončí svou činnost pražská Universita 17. listo- padu. Vedení této školy ne- pokládá napříště za účelné organizovat obsáhlá studia zájemců z rozvojových zemí. Studenti, kteří na škole dnes studují, mají být — kromě těch, kteří budou letos ab- solvovat — převedeni do Mo- skvy.

Universita 17. listopadu, poj- menovaná tak na paměť 17. listopadu 1939, kdy nacisté podnikli útok proti českým vysokým školám, byla zříze- na na základě vládního de- kretu 15. září 1961. Skládala se původně z fakulty jazyko- vé a odborné přípravy, z fa- kulty technické a přírodo- vědné, a z fakulty společen- ských věd. Jejím úkolem by- lo provádět universitní výu- ku studentů z rozvojových zemí v různých oborech, při- pravovat je ke studiu na ji- ných československých vys- koškolských ústavech, udělo- vat svým absolventům obvy- klé akademické tituly a — v neposlední řadě — přípra- vovat československé speci- alisty pro odbornou spolupr- áci s rozvojovými zeměmi. Ú- stav se měl podobat Univer- sitě Patrice Lumumby v Mo- skvě. Pokročilá výchova stu- dentů z "třetího světa" mě- la být "dalším důkazem" po- moci, kterou poskytuje Čes- koslovensko zemím, které "se osvobodily nebo osvobo- zují z koloniálního panství" — jak se v roce 1961 psalo v čs. tisku.

Vrcholu v počtu studentů by- lo dosaženo v roce 1967, kdy jich bylo přes dva tisíce. Vět- šina z nich — 1120 — po- cházela z arabských zemí — ostatní z Afriky, z Asie a z Latinské Ameriky. Za prv- ních deset let udělila univer- sita absolutorium 1672 stu-

Dálnicové problémy

Výstavba čs. dálnice Praha- Brno-Bratislava se stále pro- tahuje. Na úseku Praha-Brno bude například do r. 1976 u- vedeno do provozu pouze 20 kilometrů nové trasy. Dál- ni- ci staví několik různých fi- rem, které postupují velmi rozdílně. Vojenské stavby už oznámily, že konečný termín trasy — rok 1978 — nebude možno dodržet a že se stav- ba nejméně o rok protáhne. Jsou totiž i úseky, o nichž se zatím vůbec neví, kdo je bu- de stavět. Hledá se podnik se stavební kapacitou 300 mi- lionů korun ročně. Leč nikdo se nehlásí.

dentům. Ve školním roce 1972/3 bylo v Českosloven- sku registrováno 3766 zahra- ničních studentů, z toho 750 na Universitě 17. listopadu. Prvním úkolem každého stu- denta, který přijel do Česko- slovenska z rozvojových ze- mí bylo naučit se česky ne- bo slovensky a zdokonalit zá- kladní znalosti v přírodních vědách — v chemii, mate- matice, biologii nebo fyzice.

Československo poskytuje stu- dentům z rozvojových ze- mí — lhostejno, z které ze- mě pochází — hmotnou zá- kladnu pro studium. Přejí- má náklady na toto studium a v úzké spolupráci se So- cialistickým svazem mláde- že pro ně organizuje mimo- studijní program. Hlavním cílem university 17. listopa- du od samého počátku bylo získat tyto studenty pro ma- xismus-leninismus, předvést jim "převahu socialistického systému", a to na příkladě Československa. To nebylo žádné tajemství. V listopa- du 1971 napsaly Zemědělské noviny: "Chceme je přesvěd- čit o správnosti naší věci, na- šeho socialistického systé- mu . . . Chceme, aby se z nich stali vzdělání odborní- ci a uvědoměli, pokrokoví li- dě".

Učebnice — ať už jazykové nebo odborné — jsou sesta- veny tak, aby dávaly vyuču- jícím dostatek možností vy- konávat ideologický vliv. Z počátku se tento úkol ideo- logického ovlivňování plnil

celkem snadno, hlavně díky striktnímu výběru studentů už v zemích jejich původu. Ale postupně — jak se situa- ce v rozvojových zemích mě- nila a studenti se k situaci v hostitelské zemi stávali kri- tičtějšími — začaly vznikat potíže. V říjnu 1972 si děkan této university veřejně v ti- sku stěžoval, že při příchodu "jsou studenti pod vlivem různých ideologií; jsou mezi nimi stoupenci socialismu, ale i vyznavači myšlenek, ne právě nakloněných sociali- smu, studenti s náboženský- mi předsudky i maoisté." Le- tos v lednu vyslovil podob- nou stížnost rektor universi- ty Otakar Taufer, který u- soudil, že nelze počítat s tím, že by přicházeli pouze "pro- gresivně smýšlející" studen- ti nebo že by snad "automa- ticky, svým pobytem v socia- listické zemi, přistoupili na myšlenky socialismu".

Ještě před rokem byl rektor university přesvědčen, že v otázkách výběru studentů a jejich přípravy, jakož i v obměně osnov podle potřeb různých zemí byl učiněn "podstatný krok kupředu". Mělo být například zavedeno studium tropického zeměděl- ství na příslušné pražské vy- soké škole. Ale v průběhu roku převládá názor, že vy- naložené úsilí a náklady ne- odpovídají dosaženým vý- sledkům. A tak s koncem se- mestru skončí i historie jed- né dosti kuriózní českoslo- venské vysoké školy.

Náchodské jubileum

Až do června bude slavit ná- chodské divadlo 60. výročí svého vzniku. Otevřeli tu výstavu dokumentů o jeho výstavbě i činnosti. Vystou- pil tu pražský Činoherní klub s Čechovovým "Strýčkem Váňou" a další čs. i zahra- niční umělci.

Požár v televizi

Počátkem dubna došlo v ob- jektu Čs. televize v Praze, ve Vladislavově ulici, k po- žáru v technickém provozu zpravodajského studia. Te- levizní noviny se vysílaly z Bratislavy. Při požáru nebyl nikdo zraněn; pomocí moto- rového žebříku evakuovali po- žárníci ze silně zakouře- ných místností několik tele- vizních pracovníků. Po ho- dině a půl se čtyřem požár- ním družstvům podařilo o- heň zlikvidovat.

Reklamace z vývozu

Výbory čs. parlamentu po- drobily kritice jakost čs. vý- robků, především těch, které jdou na export. V posledních letech stále stoupají uzna- né reklamace z vývozu do "kapitalistických zemí". Pře- devším sériové výrobky ma- jí velmi nestejnou kvalitu; odběratelé si také stěžují na zastaralý design a na velmi špatný servis. Podle úřední- ho grafu má celých 11% vý- robků v tš i menší kvalita- tivní vady.

JAWA pro Anglii

Pražský výzkumný vývojový závod JAWA dedal sedm no- vých motocyklů pro anglic- ký team slavné Šestidenní soutěže, známého terénního závodu. Exportní společnost Motekov počítá s tím, že le- tos vyveze do Velké Británie skoro 10.000 čs. motocyklů.

AMERICKÉ LISTY, Československo-americký týdeník. — Vydává a tisk- ne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžadane rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné ci- tojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly bo- drně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědo- mí. Podrobné informace o událostech v Českosloven- sku z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud hý- valé vlastní lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY, Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz. Přihlašují se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (ce- loročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodí-li se škrt- něte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo pře- počet v jiné měně. Předplatné je možno uhra- nout.) Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní dit i šekem nebo money order.

Jméno: Adresa:

Socialismus a kapitalismus

Ferdinand Peroutka

III.

Marx řekl: "Proletariát jako organizovaná politická síla uskuteční socialismus." Anglický socialista řekl: "Společnost ne jako jedna třída, nýbrž jako celek spěje k socialismu."

Za tímto theoretickým rozdílem bude i rozdíl ve faktech, různá podoba socialismu. Jestliže "společnost jako celek směřuje k socialismu", znamená to, že určité podmínky obecně dozrály, a nový řád se bude jevit romuným a nezbytným dostatečně většině, aby změna se udála bez velkých krisí a bez násilí. "Tak jako v moři pomalu rostoucí korálové ostrovy také socialismus se jednou vynoří nad hladinu", bylo napsáno. Bude-li tomu tak, pak síly, vůle a vědomost všech vrstev společnosti budou pracovat pro nový řád. Jestliže však jenom jedna vrstva společnosti, organizovaný proletariát, uskuteční socialismus, pak socialismus bude nesen a podporován jen těmi silami, které jsou v této jediné třídě, jen jejím rozhledem a jejími vědomostmi. A lidé očekávají jinou budoucnost než mírná. Neboť jestliže jedna vrstva společnosti byla nesmírně povýšena nad vrstvy ostatní, nemá jinou cestu než ostatní vrstvy násilím potlačit. Některým způsobem sovětští ko-

nikla vrstva nejčilejší, nejdisciplinovanější a v té době nejvzdělanější. Dala výrobě onen impuls, jež Marx na začátku Komunistického Manifestu obdivoval. Jak jinak si kdo představuje, že se dějiny měly nebo mohly tenkrát pohybovat kupředu?

Jestliže kapitalismus vznikl a udržoval se bez dekretů, sovětský komunismus vznikl a udržuje se vydáváním jednoho dekretu za druhým. Očekával, že i celá morálka a celá literatura se změní jedním dekretem. Chuť k dekretování byla nesmírná. Bylo i vyhlášeno: Příčný proužek na ponožce je politicky nesprávný. Poněvadž skutečnost nikdy není zcela dostupná dekretům, vzniká potřeba násilí a v komunistické vrchní společnosti vzniká umělost a přetvářka o nic menší než bývala na královských dvorech.

O diktatuře proletariátu je třeba několika poznámek. Marxovo "Proletariát uskuteční socialismus" byl dekret. Lenin to nesčetněkrát opakoval a pokaždé, když tak činil, věděl, že tomu tak nebude, nemůže být. Schopnosti a uvědomění proletariátu Lenin kritisoval ostřeji než kdo jiný. Jeho "Proletariát uskuteční socialismus" a jeho "Proletariát toho není schopen" stojí nesmířeny vedle sebe. Nalézal z toho východisko sobě nad jiné milé: proletariát ovšem nebude vládnout, v jeho jménu bude vládnout malá skupina profesionálních revolucionářů, poslední elita, poslední vládcové a pánové, než přijde blažená anarchie. Tato skupina posledně vládne už přes padesát let, a všechny známky nasvědčují, že je připravena posledně vládnout dalších padesát, sto let. Bylo by bývalo absurdní — kdyby Marx byl skutečně věřil, že proletariát v tom stavu, v jakém byl v jeho době, byl schopen uskutečnit socialismus, řešit, tišit tisíce jeho hospodářských, administrativních a kulturních problémů. Třeba učinit poznámku také o Marxovi. Okamžik revoluce popsal se všemi barvami, ale není dost známo, co si představoval o budoucnosti. Dokonale vypracoval negativní stránku socialismu, před jeho pozitivní stránkou couvl, ani nevíme kam. Jaký bude komunistický stát neřekl. Je tedy otázka, čím tak mohutně působil na dav i na značnou část vzdělanců, zda svým myšlením, jež nazýval vědeckým, nebo něčím jiným. Lze tedy celkem po pravdě říci, že působil morálně, když postavil lidem před oči panorama bídy dělnické třídy. Ale ne všichni moralisté přitahovali tak velké dav, jestliže neměli i jiné vlastnosti než jen moralismus.

Karl Marx byl jeden z nejlep-

ších spisovatelů své doby a chtěl jím být. Jeho vědeckost zůstane v pochybnostech, ale ne způsob, jakým dovedl říkat věci. Jeho styl byl ohnivý, ale i pečlivě ohnivý a vybroušený. Začátek Komunistického Manifestu Marx piloval po týdny. Zde jeho prosa měla jednotu básně. Marx vyspěl z mladíka v muže v době, kdy byly psány romantické tragedie, a sám v mladí jednu takovou tragedii napsal — s celým romantickým slovníkem. Užíval v ní i slůvka "Ha", jímž romantičtí hrdinové ohlašovali sebe a své myšlenky. "Ha, tady jsem", pravil hrdina romantické tragedie. "Ha, žádná spása pro tebe", pravil hrdina Marxovy tragedie. Formální vztah začátku Komunistického Manifestu k romantické tragedii byl studován, a podobnosti ve stylu a rozvrhu zjištěny. Také podobnost v malebném morálním pathosu. Bylo zvykem romantické tragedie postavit na scénu dokonalého padoucha, zatvrzelého lotra bez jediného změkčujícího rysu. Taková postava, "Kniže temnoty", byla přítomna také v Marxově mladistvé tragedii, a Marxův hrdina na ni zahřměl: "Ha, železné ty srdce, neproniknutelné tvrdé" . . . Je podezření, že taková postava se vyskytuje pod rouškami i v Komunistickém Manifestu. Ti, kdo studovali Manifest po stránce literární, nadhazují, že v Manifestu role dokonalého padoucha byla dána buržoasii, neoblomné a neměnné v její špatnosti, jenom zničitelé. Že tedy Marxův obraz buržoasie do jisté míry vznikl ze staré literární inspirace. Jiní, kteří studovali Manifest po stránce původnosti, sebrali doklady o tom, že v něm není nic, co by nebyli už dříve vyslovili jiní socialisté té doby, a že jejich formulace někdy byly do Manifestu přebrány doslovně. Ale tato kritika nic neubrala na dojmu, s nímž Manifest udeřil do myslí mnoha lidí. V tom Marxův triumf byl úplný. Jeho geniální styl dal zapomenout na ty, kdo první vyslovili myšlenky obsažené v Manifestu. Jeho začátek, pochmurně vznešená overtura, je "aere perennis", jako kov překoná staletí, a může být s užitektem studován všemi stylisty pozdějšími.

Věci přišly jinak, než Marx očekával. Komunistický Manifest je pamflet, napsaný z aktuálního důvodu, proto, že komunistické skupiny se přely mezi sebou, a Marx to chtěl dát do pořádku. Ale fakt je, že je více pamatován pro tento svůj pamflet než pro své hlavní dílo, do něhož vložil všechnu svou ctižádost, na němž pracoval desetiletí a od něhož upřímně očekával, že způsobí převrat v dějinách. Řekl o svém

"Kapitálu": "Nejstrašnější střela, jaká kdy byla vypálena proti buržoasii . . . Těto knize jsem obětoval své zdraví, štěstí a rodinu." Avšak "Kapitálu" se stalo, co Manifestu se nestalo: stul se četbou odborníků, jinak je znám jen z doslechu i horlivým komunistickým přívržencům. Je zatížen učeností, předlouhými citáty ze starodávných filosofů, jeho váha je na libry. I když je proložen pasážemi v nejznamenitějším stylu, není to četba pro početnější dav těch, kdo přijímají poučení o politice z úvodníků novin nebo z brožurky.

Skušečný Marxův výkon byl ten, že povzbudil dělnickou třídu, aby si uvědomila své bědné postavení, naučila se oceňovat své svaly a vytvořila bojovné organizace. Těm Marx zanechal odkaz: zmocněte se státu. Co by pak proletariát dále měl dělat, jaký by komunistický stát měl být, o tom neexistuje poučení ani v Komunistickém Manifestu ani v "Kapitálu". Pokud Lenina se týká, vyprávěl bajky. Učil, že jakmile komunismus bude nastolen, všechno se stane tak jednoduché, že k řízení státu postačí znalost násobilky. Bojovné organizace proletariátu se osvědčily, v Rusku a v některých jiných zemích byla vyhlášena diktatura proletariátu. O ní všichni kritikové, kteří jsou z dosahu komunistických vlád, praví, že tu byla vyhlášena nepravda.

V Marxových očích často a v Leninových vždy proletariát se jevil jako nevědomý obr. Neodpovídali na otázky, jak mohou svědomitě žádat absolutní moc pro nevědomého obra? Oba výmluvně vylíčili bídu a útlak, do nichž kapitalismus uvrhl dělnictvo, a bídu morální, intelektuální, která z toho pocházela. Mohlo být jasno, že kdyby proletariát ještě před svou emancipací, před svým mravním a intelektuálním obrozením — dostal do rukou všechnu moc, mělo by to neblahý vliv na podobu socialismu. V takovém případě, ať jakkoli slav-

nostně by byl socialismus vyhlášen, byl by to socialismus z nejnižší úrovně.

Nevíme, jak Marx si luštil tento problém. Ale víme, jak Lenin. Ani na okamžik neměl na mysli vládu proletariátu. Měl na mysli, že bude vládnout Lenin a jiní profesionální revolucionáři kolem něho. Tento cíl však nebylo radno vyhlášovat. Nebylo jisté, jak ochotně by se proletariát seřadil za touto ideou. Po vítězné revoluci opět, z téhož důvodu, nebylo radno dát nastolenému stavu právě jméno. Ale na druhé straně, bylo velmi radno, mít aspoň slovní symboly diktatury proletariátu a připustit její aspoň k některé činnosti. Proletariát se osvědčil v té periodě, kdy bylo vyvlastňováno a rozdíleno, co kapitalismus vytvořil. Bral na tom horlivou účast. Po delší dobu byl spolehlivou oporou teroru vlády, odhlasovával tresty smrti pro oběti, jež si vláda vybrala, naplnil řady vládní milice a dodal dozorce do vězení. Pokud všeho ostatního se týká, nikdy nevystoupil jako iniciátor, jako pohonná síla. Přijímal rozkazy, často nerad. Když je neplnil, byl trestán. Symboly ho neochránily, byly bez podstaty.

Shrňme krátce tento děj. Proletariát byl schopen jen politického socialismu, jen vyjádřit vůli k socialismu — ale ne hrát roli v jeho tvůrčích problémech. Tu stát profesionálních revolucionářů musil hledat pomoc jinde a buď ji našel nebo ne našel, a občané podle toho měli lepší nebo horší život.

(Budeme pokračovat.)

DEN POKÁNÍ

byl americkým senátem vyhlášen na třicátý duben. Od časného rána do pozdní noci budou otevřeny všechny chrámy a bohoslužební místnosti. Autorem návrhu je senátor Hattierd z Oregonu. Už Lincoln určil v r. 1863 30. duben dnem pokory, půstu a modlení za národ.

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U. S. A.
OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!
WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201; 676-0280)

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SOPOCI
Secretary

NA LEPŠÍ K VAŠATOVÍ

munisté však věřili, že cíl, potlačit a vyhubit, může být účinně universálně srozumitelným a přijatelným. Beze všech rozpaků vysvětlovali cizím žurnalistům své činy: "Víte, my likvidujeme určitě třídy." Zda tomu tak má být, patří mezi otázky morální. Ale existuje i otázka praktická: zda, podle historických zkušeností, neosvědčují se nejlépe ty instituce, které vznikly organicky, byly nesené celkovým vývojem lidstva a jsou jako šaty šité na míru — proti těm, které se kupují v konfekci.

Je hluboký rozdíl mezi tím, jak vznikl kapitalismus a jak sovětský komunismus. Žádný manifest nebyl vydán — žádná vláda nikdy nevyhlásila: Oznamuje se vám, že ode dneška existuje kapitalismus. Kapitalismus vznikl mlčky z podmínek své doby. Když monarchie, šlechta, církev se ukázaly špatnými hospodáři a lenivci v hledání nových způsobů, když rozvoj výroby a vynalézavosti byly různými předsudky a dogmaty omezovány a když dole pod tím vším byl nevzdělaný a nevědomý lid, do popředí hospodářského života bez velkých veřejných bojů pro-

POLITIKA TVRDÉ RUKY?

Vše nasvědčuje tomu, že argentinský prezident Juan Peron se vbrzku sám rozhodne nebo bude nucen se rozhodnout pro politiku tvrdé ruky vůči krajní levici. Tak více méně vyznívá úsudek pozorovatelů argentínské situace, kteří hodnotí vývoj posledního půlroku.

Začátkem března se Peron musel vypořádat s vážným neklidem v druhém největším městě země — v Cordobě, kde se vzbouřila policie proti údajné marxistické infiltraci peronistických řad. Za této krise dal argentinský prezident šalamounsky rozhodnout kongresu, respektive si dal kongresem potvrdit legální řešení, které spočívalo v tom, že na místo levicových peronistů se v Cordobě dostali do sedla peronisté konservativní. Ale to byl při veškeré vážnosti stále ještě marginální vnitrostranický spor. Větší problém má Peron s politickými silami, které působí jako teroristé.

Počet vyslovené politických vražd, které začaly loni v září usmrcením Peronova osobního přítele, pravicového odborářského vůdce Rucciho už dosáhl dvaceti obětí; a zpupnost útočníků přitom začíná přesahovat meze snesitelnosti — 9. března přijeli například v Buenos Aires nákladním automobilem před odborovou ústřednu pravicových peronistů a bombardovali ji protitankovými granáty. Došlo k tomu nedlouho poté, co oddíl takzvané marxisticko-leninské "lidové revoluční armády" zaútočil na tankovou brigádu v Azúl na argentinském venkově. Svým způsobem jsou tyto teroristické akce také dědictvím peronismu — za deva-

Mezinárodní přehled

Zemřel kardinál Trochta

tenáctiletého exilu ve Španělsku přicházely Peronovi dosti vhod, protože udržovaly politický život Argentiny v trvalém neklidu, vzbuzovaly touhu občanů po pořádku, po pevné ruce a tudíž — po Peronovi. To se ovšem kvalitativně změnilo tím okamžikem, kdy se Peron vrátil do vlasti, aby poměry konsolidoval. Už při jeho uvítání na letišti došlo ale loni v červnu k tragedii — pravicoví a levicoví peronisté začali v milionovém davu na sebe střílet, o život přišlo tehdy přes sto osob.

Paradoxní na věci bylo a stále ještě je to, že za sto procentní peronisty se pokládají obě křídla i stranická mládež Juventud, která přitom nicméně vyhlašuje stranickému — a tudíž i vládnímu establishmentu otevřený boj. To pak situaci obecně komplikuje, protože lze těžko rozlišovat, kde končí peronistický radikalismus a kde začíná terorismus krajní levice.

Juan Peron se od radikálů ve svém hnutí několikrát distancoval, ale jak se ukazuje, pouhá slova nepomáhají. Nepomáhají i proto, že moskevsky-orientovaná komunistická strana Argentiny sama o sobě nemá ohlas, politicky taktisuje, pokouší se "naskočit do rozjetého vlaku peronistů", získávat vliv a rozkládat peronistické hnutí zevnitř. Peron se tedy podle všeho bude muset vzdát své "otcovské" role vůdce širokého proudu a přesněji naryšovat dělicí čáru, což nejen ujasní ideologické zabarvení peronismu, ale vystaví příležitostně i profesionální teroristy

postihu zákona. Z kruhů blízkých Peronovi je slyšet, že mu velmi leží na srdci, aby si Argentina ve světě napravila pošramocenou pověst. To je pochopitelné, protože únosy zahraničních diplomatů a zástupců obchodních společností, vydráždění milionových obnosů výkupného nebo ohrožování životů vytvářejí v mezinárodních vztazích nežádoucí klima. A pak se nesmí zapomínat na argentinské generály a jejich netrpělivost, která také patří do obrazu politického života země.

Pavel Berka

KRUČEK VPŘED

Na ženevské konferenci o evropské bezpečnosti a spolupráci, která je pokračováním loňské konference v Helsinkách, se podařilo udělat krůček vpřed. Zástupci zúčastněných států se krátce předtím než se rozešli na 14ti denní velikonocní prázdniny — dohodli na kompromisní formuli o nedotknutelnosti hranic. Zástupci západních a neutrálních států sice přistoupili na sovětskou tezi, že všechny současné evropské hranice jsou neporušitelné — ale zároveň prosadili dovětek, který dosud komunistické země odmítaly, že hranice mohou být změněny mírovými prostředky, při respektování mezinárodního práva. Na tomto dovětku záleží zejména vládě Německé spolkové republiky. Ponechává totiž otevřenou cestu k sjednocení Německa. Sovětské delegáty vyzdvihli dílčí dohodu jako významný příspěvek k míru a ke spolupráci v Evropě a pozitivně se kompromis hodnotí také na Západě. Soudí se, že je předzvěstí dalších kompromisů — že Moskva zaujme pružnější stanovisko také v otázce volného šíření informací a ulehčení lidských kontaktů. Ve vyjednávání se bude pokračovat 22. dubna.

OCHLAZENÍ VZTAHŮ

Vztahy mezi Německou spolkovou republikou a Polskem se v poslední době ochladily. Komentátor Rakowski, z deníku, který často formuluje přesvědčení varšavské vlády, došel k názoru, že se vztahy mezi oběma zeměmi nezlepší, dokud se bonnská vláda nezaváže zaplatit odškodné všem polským občanům, kteří strávili válku v koncentračních táborech. Jedná se prý asi o 200 tisíc osob. Protože se o tomto problému dříve nejednalo a nehovoří se o něm ani ve smlouvě, kterou podepsal kancléř Brandt ještě s ministerským předsedou Cyrankiewiczem, klade si tisk ve Spolkové republice otázku, co asi stojí za nynější změnou polského postoje.

Západoněmecký tisk se shoduje v tom, že varšavský re-

žim nalezl záminku, aby nemusel dostát svému slovu a nechat v letošním roce vycestovat 50 tisíc takzvaných etnických polských Němců. Jejich odjezd z Polska od ledna silně stagnuje. V prvních dvou měsících roku přijelo do Spolkové republiky pouze 904 osob. Problém emigrace je dále komplikován určitými nejasnostmi v otázce západoněmeckých kreditů. Brandtova vláda odmítá jakoukoliv souvislost, skutečností však zůstává, že Varšava žádala o kredit ve výši 4 miliard západních marek a Bonn byl ochoten poskytnout půjčku ve výši jedné miliardy. Jednání o konečnou výši půjčky se protahovala a všeobecně se očekávalo, že poslední slovo řekne Edward Gierek za dubnové návštěvy Bonnu. Jeho návštěva se ale s největší pravděpodobností neuskutečnila. A navíc Varšava jednání sama přerušila a podle všeho je neohodlá vbrzku opět navázat.

RUMUNSKÉ NOVINKY

Změny přijaté na dvoudenním zasedání pléna ústředního výboru v Bukurešti jsou pravděpodobně nejrozsáhlejší od převzetí moci komunisty v Rumunsku. Vedení strany a státu jakož i charakter vládních institucí byly podstatně změněny. Společným jmenovatelem všech navržených a schválených změn je posílení Ceaušeskovy osobní moci. Ceaušesku se stává prezidentem a tato skutečnost umožňuje zjednodušovat doasadační i když často formální procedury.

Rumunské národní shromáždění bude muset odhlasovat ještě další ústředním výborem navržené změny. Mezi jiným i změnit na několika místech ústavu země. Ceaušesku totiž kromě nového úřadu prezidenta zůstává ve starém úřadu předsedy státní rady. Jako prezident vybavený novými právy a povinnostmi, se nebude ovšem státní radě za svá rozhodnutí zodpovídat. To platí zejména na poli vnitřní politiky — Ceaušesku je nyní nejvyšším velitelem branných sil a v této funkci může učinit okamžitá opatření, pokud je bude situace vyžadovat. Také v nejvyšších orgánech strany došlo ke změnám. Stálé presidium je vystřídáno stálým byrem, jehož členy jsou z moci svého úřadu automaticky všichni tajemníci ústředního výboru, dále ministerský předseda a určitý počet dalších vládních a státních představitelů. Podobná organizace práce byla ve východní Evropě dosud neznámá.

V novém stranickém a státním vedení, které vznikne na základě změněných stanov a v němž role strany bude posílena ještě víc než kdykoliv v minulosti, se už neob-

čs. katolíci se příliš dlouho netěšili z faktu, že mají zase po dlouhé době svého kardinála. Teprve před rokem předal papež Pavel VI. litoměřickému biskupovi Štěpánu Trochtovi příslušné odznaky, i když "in pectore" (t j. bez oznámení) tak učinil už o čtyři roky dříve. Politická situace však tenkrát ještě nedovolovala rozhodnutí zveřejnit. Letos 6. dubna však kardinál Trochta po záchvatu mozkové mrtvice náhle zemřel. Významný představitel čs. katolické církve se narodil r. 1905 u Olomouce. V r. 1932 byl vysvěcen za kněze, v r. 1947 ho papež Pius XII. jmenoval litoměřickým biskupem. Mezitím ovšem strávil dlouhá léta v nacistickém koncentračním táboře Dachau. Už tam bylo narušeno jeho zdraví. Po únoru 1948 proti Trochtovi komunisté okamžitě podnikli opatření: od roku 1949 do ledna 1953 měl domácí vězení, pak byl zatčen a v r. 1954 odsouzen "pro velezradu a špionáž" na 25 let žaláře. Pobyl pak dalších šest let v komunistických věznicích a pracovních táborech. V roce 1960 byl propuštěn pod podmínkou, že bude pracovat jako řemeslník. Až v roce 1968 byl Štěpán Trochta rehabilitován a mohl se zase ujmout svého biskupského úřadu v Litoměřicích. Letos v březnu měl kardinál přednášet v Miláně. Už tehdy se pro nemoc omluvil. Papež Pavel VI. po jeho skonu kondoloval zvláštním poselstvím administrátoru pražské arcidiecéze Tomáškoví a litoměřickému církevnímu představiteli Holoubkovi. Kardinál Trochta byl podle zvyku litoměřického biskupství pohřben v tamní katedrále.

jevuje řada známých tváří. Nejznámější osobností je ministerský předseda Ion Măiner — který byl v úřadě od roku 1961. Jeho odchod má politický význam v tom, že Maurer byl představitelem umírněného křídla ve vedení strany. To se projevovalo například v létě 1972, když Ceaušesku před bukreštskými stranickými funkcionáři ohlásil takzvanou malou kulturní revoluci. — Maurer tehdy ostentativně chyběl.

Charakteristickým rysem nových mužů, kteří se objevují ve vysokých funkcích a úřadech, je jejich loajalita k Ceaušeskovu. To platí zejména o novém ministerském předsedovi Maneskovu.

Po celých devět let, co stojí Ceaušesku v čele strany, hledá stále jakousi magickou formulu, která by mu umožnila ideální kombinaci lidí, prostředků a institucí, s jejichž pomocí chce Ceaušesku vytvořit silné, výkonné a prosperující Rumunsko. Nejnovější změny jsou posledním příkladem této snahy.

Chcete

Poznat krásy Československa?

Pozvat své příbuzné do USA?

POSLAT TUZEXOVÉ POUKAZY RÝCHLE

A SPOLEHLIVĚ? BEZSTAROSTNĚ CESTOVAT

PO USA I JINÝCH ČÁSTECH SVĚTA?

OBRAŤTE SE PRO BEZPLATNÉ SLUŽBY

A INFORMACE NA

Gutleber Travel Agency, Inc.

110-01 Jamaica Avenue

Richmond Hill, N. Y. 11418

Tel. 441-8700 (212)

Kulturní aktuality . . .

O Švejkovi a švejkování

Když se nám, Čechům, vede jakž takž, jsme náramně nedůtkliví na důstojnost a čest. Občas, když jde do tuhého, umíme se dokonce vypnout k heroismu a rádi se pokládáme za pravé dědice Mistra Jana Husa. Ale když jsou časy zlé, bereme si obvykle za vzor Josefa Švejka.

A protože to u nás už vlastně hodně dávno nebylo v pořádku, stojí si kurs Švejka — aby se tak řeklo — setrvale vysoko a doznává jen nepatrného kolísání. Zdá se skoro, jakoby se staré české švejkování hrozilo změnit v národní filozofii.

Se Švejkem to totiž vůbec není jednoduché. Švejka vlastně nemá nikdo rád. Švejka si nikdo neváží. Ačkoliv Švejka rádi citujeme, neobdivujeme ho. A jeho činy vlastně vůbec nepokládáme za příkladné. Když občas chceme v záchvatu sebeuměškování říci o sobě něco hodně zlého a krutého, prohlášíme o sobě, že jsme národ Švejků. Ale patří už hned k problematice českého švejkovství, že tento výrok pronášíme zároveň s jakousi žertovnou blahovůlí, se skrytým zadostiučiněním — ne-li rovnou se zálibou. Přisvojujeme si totiž ochotně jeho pohled na svět. Solidarizujeme se s jeho absurdní interpretací. A protože se v něm poznáváme, nemáme nikdy daleko k tomu se s ním stotožnit. Náš vztah ke Švejkovi a švejkovství je dvojaký, napjatý, paradoxní — právě takový, jaký má člověk k protikladným silám a sklonům vlastního nitra. Švejk nevznikl mimo proud a nečas jako třeba Don Quijote, a vůbec už ne za okolností tragických. Nebylo také třeba jej objevovat — dovysvětlovávat a rehabilitovat jako vysoký literární typ. Švejk je ryzí produkt literární periferie, na sociální periferii působil okamžitě a bezprostředně, a tady se také ihned ustálila jeho definitivní hodnota. Literární periferii pak vlastně nikdy docela neopustil.

Jen v cizině, kde ho přijímají jako cosi exoticky specifického, uzavřeného a hotového, pokládají Švejka samozřejmě za literární dílo. U nás se o něm v literárních souvislostech mluvilo naopak vždycky trochu s rozpaky, v obvyklých souvislostech působil vždycky jako cosi cizorodého a zvláštního, nikdy nezapadl do literární historického kánenu — a tak to vlastně trvá dodnes. Je příznačné, že se o Haškově knize, která je patrně nejrozsáhlejší českou knihou vůbec, i velmi málo psalo.

Trvalo léta, než ji kritika vzala na vědomí. Šalda brzy rozpoznal jedinečnost díla — okamžitě pochopil, jak těžko

je lze zařadit, ale zůstal jen u několika okrajových poznámek. Švejk vycházel v dalších a dalších vydáních, pro akademickou literární vědu však stále platil za paskvil na pokraji pornografie. Důrych porozuměl podstatě švejkovství — napsal o něm úzkostlivou zdrcující kritiku, ale při tom také zůstal. Švejk se citoval, zpracovával, srovnával, velebil i zatracoval — ale sumační dílo nevzniklo. Dodnes nemáme ani haškovskou ani švejkovskou monografii. Nepokusili se o ni ani marxističtí teoretici, kteří zařadili Švejka do čítanek jako klasické dílo socialistického realismu. Psali předmluvy, doslovy a články, aby dokázali, že Hašek byl komunista, ale podstatné problematiky Švejka se ani nedotkli.

Patrně cosi v jádru věci brání, aby se zacházelo se Švejkem jako s literaturou. Souvisí to jistě s tím, že sotva kdy vzniklo dílo, které by tak důsledně potlačilo svou znakovost a tím iluzivnost. A představujeme-li si Cervantesa v podobě Don Quijota, Haška si se Švejkem rovnou pleteme. Jakoby autor a hrdina byli totožní. Ale nejen to. Jakoby tato figura vůbec nebyla literární fikce, ale historická osobnost. Necitujeme také: Hašek napsal, že Švejk . . . ale říkáme: Švejk udělal, Švejk povídal . . . anebo už dočista gnomicky: Švejk říká, Švejk praví . . .

Příznáváme Švejkovi přinejmenším takový stupeň reality jako kamarádovi z hospody, jako těm postavám lidových historek, které jsme sice nikdy osobně nepoznali, ale o jejichž existenci nemá smyslu pochybovat.

Švejk je svou parataktickou sklatbou, fragmentaritou — nesoustavností, spoustou cizorodého materiálu, autenticitou i jazykem-ryzím lidovým vyprávěním. Se vším, co k němu patří: je možno je opakovat ve variacích, přidávat k němu i ubírat; je možno je transponovat do jiného materiálu; a lze s ním konečně zacházet jako s životním modelem. Jakožto informace se lidové vyprávění vymyká soudu, není dobré ani špatné, je právě takové jaké je, svědčí cosi o skutečnosti i o vyprávěči — a teprve jako podle protokolu lze podle něho usuzovat nikoli na protokol, ale na předmět, o němž podává zprávu. Proto se náš zájem netýká knihy, ale hrdiny; a proto se vlastně týká i hrdiny méně než toho, jaký obraz a výklad světa se nám jeho prostřednictvím nabízí. Nezajímá nás tedy Haškova kniha — Švejk sám o sobě, ale švejkovství.

Švejkovství musíme chtít nechtít přiznat hodnotu du-

chovní kategorie. A to kategorie velmi zajímavé a poutavé, prolože se v ní na způsob jistě nezanedbatelný zrcadlí významný rys našeho národního charakteru. Je to rys — jak už o tom byla řeč — tak specifický, že ani není k uvěření, že Švejkovi je vlastně teprve sotva padesát let. Přímou se vnucuje otázka, do čeho se vtěloval tento povahový rys před Švejkem; popřípadě otázka, zda vznik a existence Švejka signalizuje změnu v duchovním vývoji národa.

Pokusme se předem alespoň zhruba naznačit, kdo je vlastně Švejk, a co je to vlastně švejkovství. Švejk je především člověk, který chce žít a přežít. Příkladá samé biologické hodnoty života takovou cenu, že naprosto nemůže být pochyb o jeho absolutní skepsi vzhledem k nadosobním životním hodnotám. Švejk si proto ničeho neváží kromě holého života, nejvyšší snad ještě toho, co život dělá pohodlnějším, pro tuto chvíli příjemnějším a bezpečnějším. Není mu proto zatěžko platit za přežití jakoukoli cenu. Neváží si lidského díla ani institucí, pramálo mu proto záleží i na tom, jak se bude ostatním lidem jevit. Spor o to, je-li Švejk hloupý nebo chytrý, "úředně uznaný blbec" anebo "uvědomělý bojovník za proletářská práva" (neboť i taková interpretace se tu už vyskytla) je zcela od věci. Švejk si volí případ od případu přesně takovou roli — která je nejméně riskantní. Ví, že jednou z nejmocnějších sil společnosti je prestižní hledisko, vyhýbá se tedy tomu, aby vstoupil do soutěže s ostatními. Kde se mu však dostane garantované moci, dokáže být neuvěřitelně tvrdý, surový a bezohledný. Nevěřívá v takové chvíli v hodnotu instituce, kterou reprezentuje, ale je s ní ochoten spolupracovat až potud, pokud mu právě zajistí osobní výhodu. Z toho plyne, že Švejk není vlastně individualista, ale osamělý jednotlivec, který se chce ukrýt v množství. Není zbabělý, ví, že nějaké riziko je nutno bezpodmínečně podstoupit, ale je extrémní typ nepathetický a protiheroický. Je ochoten chodit trvale ve psí kůži, protože lidská kůže mu nepřipadá nijak zvlášť účelná.

Technika švejkovství pak spočívá v tom, že se svět demaskuje jako lež, přetvářka, absurdní šaškárna. V tom je nesporně manipulace a voluntaristický rys celé koncepce. I když — na druhé straně — skutečnost (a nezapomínejme, že jevištěm Švejka je válka) takové interpretaci nahrává. Daleko vznešenější Švejkův předek, jímž je biblický Kazatel, už řekl, že všechno je "marnost nad marnost" a všechno lidské snažení že je zbytečné "kval-

tování srdce". Všichni konečně víme, že není těžké upřít hodnotu svévolné autoritě — odkrýt za teatrální důstojností její "příliš lidský", ubohý, zbabělý a ustrašený rub, rozeznat za velkými slovy nízké pohnutky a za úspěšností sobectví. Tento rys protimýtický a protimystifikační, tento strohý, bezohledný a napohled neúplatný realismus švejkovství je to, co přitahuje a fascinuje. A co je blízké právě nám, realistům od národy a lidem — kteří mají staletou historickou zkušenost s falešnou autoritou, se sentimentální utlocitostí a povinnými sebeluzemi. Protože jsme pak ke všemu ještě malí a slabí, odjakživa ponížování a odstrkování, protože jsme se nenarodili se stříbrnou lžičkou v puse a vždycky jsme se museli protloukat mezi silnějšími a tvrdšími, jsme ochotni přistoupit i na švejkovskou nadsázku. Komu z nás někdy někdo neradil, abychom si představili zlého profesora v podvlikačkách, abychom překonali strach tím, že si velké a patetické nebezpečí učiníme malým a komickým? To právě dělá Švejk — a v tom je také negativní stránka a všechno nebezpečí švejkovství — že bez rozdílu, hlava nehlava, strhává všechno do bláta, všemu se vysmívá, všechno snižuje, vším vlastně pohrdá a všechno lidské snažení pokládá za "nadstavbu" nad jediným skutečným a pravým životním smyslem, jímž je holá existence sama o sobě o sama pro sebe.

Hledáme-li stopy švejkoviny v době před Švejkem, zjistíme s údivem, že je jich poskrovnu, pokud vůbec při dobré vůli nějaké najdeme. Snad u Havlíčka se vyskytne něco ze švejkovské blasfemie, u Nerudy nebo u Machara by se možná také něco našlo z jeho šokující otevřenosti a pak možná ještě v předválečných kupletech a kabaretních výstupech — ale to už jsme zase vlastně u Švejkových současníků a rodáků. Nezbyvá než konstatovat — že švejkovství se v našem národním povědomí rodí teprve se Švejkem, že je produktem nějaké nové situace a že se obecným jevem stává mnohem později.

Sloveso "švejkovat" se objevuje teprve na přelomu dvacátých a třicátých let jako specifický výraz vojenské hantýrky, a to ještě spíše ja-

ko nadávka v ústech oficírů a frajtrů. V civilu se začíná "švejkovat" až za Protektorátu a teprve na jeho sklenku se "švejkování" a švejkovství stává uvědomělým postojem. Tehdy se také "švejkování" přenáší jako uznaná technika do boje studentů s profesory a švejkovství jako možná interpretace skutečnosti se dostává do obzoru mladých lidí. Jistě, že už před tím u Voskovce a Wericha anebo v recesistických skupinkách by se našly předzvěsti toho vývoje, ale to už jsme na začátku krize, která se za války výrazně manifestovala.

Neboť obliba Švejka a růst švejkovství jako společenského postoje je právě v přímém vztahu ke krizi. V krizi vzniká a se společenskou krizí roste. Nejen proto, že ve zlých časech má člověk více zapotřebí přemáhat strach a hledat východisko z nebezpečných situací, ale protože krizový stav vzniká tehdy, když instituce neodpovídají skutečnosti, když jsou falešné a nabízejí tedy švejkovství dost materiálu k tomu, co je mu vlastní — k odhalování mystifikace.

Jakožto krizový jev je konečně švejkovství plod společenské poruchy ještě v jednom smyslu. Jistě, že vzbuzuje podezření, když se diktatura od tohoto postoje nedistančuje, když jej — alespoň v zásadě a teoreticky — dokonce uznává a podporuje. Švejkování jako technika odporu je totiž produktivní jevem v prvním vnějším plánu. V podstatě a v dlouhodobých důsledcích diktatury vyhovuje. Švejk opravdu není jen onen mazaný chytrák, který vodí své představené za nos. Je to člověk, kterému nakonec není už nic svatě, kterému nic nestojí za riziko, který je za to, že ho vůbec nechají žít, ochoten přistoupit na všechno. A právě takové lidi diktatura potřebuje a za tuhle cenu je ochotna přivítat dokonce oko nad nějakou tou zlomyslností. Není tak docela naše vina, jestliže jsme opravdu do jisté míry národem švejků. Švejkování také není samo o sobě způsob odporu, který by zasloužil odsouzení. Ale byla by už naše vina, kdybychom národem švejků chtěli být a zůstat. Ono je přece jenom asi něco víc, dělat své vlastní dějiny než se cizími dějiny prošvejkovat.

Josef Jedlička

DOMÁCÍ KURS BIBLE

Nabízíme vám zdarma a nezávazně písemný biblický kurs o 20 úkolech.

Jméno

Ulice

Město

CZECH HOME BIBLE COURSE

1228 S. Euclid Avenue

Berwyn, Ill. 60402

SPORT

Díky lepšímu skóre Československo vede tabulku po první části bojů na 40. mistrovství světa a Evropy v Helsinkách. Čs. mužstvo porazilo v prvním kole všechny soupeře, včetně obhájce titulu, mužstvo SSSR. Podlelehlo však domácímu Finsku v poměru 2:5. Z výsledků: ČSSR-Vých. Německo 8:0, Švédsko-Polsko 4:1, Sov. Svaz-Finsko 7:1, Švédsko-Vých. Německo 10:1, ČSSR-Polsko 8:0, Finsko-Vých. Německo 7:3, SSSR-Švédsko 3:0, Finsko-Polsko 2:2, ČSSR-Švédsko 3:2, Sov. svaz — Vých. Německo 5:0. Světový šampionát pokračuje odvetními utkáními.

Největší zájem 21. kola I. fotbalové ligy se soustředil do Ostravy, kde 30.000 diváků sledovalo souboj domácího Baníku a pražské Dukly o vedoucí místo tabulky. Utkání nakonec skončilo ne-

rozhodně 2:2, čím si Ostrava udržela jednobodový náskok. Přes 28.000 lidí sledovalo pražské derby Sparta-Slavia. Vítězně tentokrát vyšla Sparta poměrem 4:1. Překvapení se zrodilo v Trnavě, kde domácí Spartak podlehl Zbrojovce Brno 0:1. Byla to první prohra Trnavy v domácím ligovém zápase po osmi letech! Další výsledky: Bohemians Praha-Inter Bratislava 1:0, Sklounion Teplice-Škoda Plzeň 2:0, Lok. Košice-Prešov 1:1, Nitra-VSS Košice 1:2. V dohrávaném utkání 20 kola Škoda Plzeň hrála nerozhodně s Lok. Košice 1:1.

Tabulka po 21. kole:

1. Ostrava	28
2. Slovan	27
3. Dukla	27
4. VSS Košice	25
5. Sparta	22
6. Slavia	22
7. Bohemians	21
8. Teplice	20
9. Brno	20
10. Trnava	19
11. Nitra	19
12. Inter	18

Hokejisti ZKL Brno a Slovanu Bratislava jsou na zájezdu v SSSR. Kdežto Brněnští zvítězili v obou utkáních s Krystalem Saratov 3:0 a 3:2, bratislavský Slovan podlehl Sverdlovsku 4:6. V prvním zápase Slovan vyhrál 5:4.

—pza—

Československá produktivita

Čs. ministerstvo práce zveřejnilo některé údaje o produktivitě práce. Podle nich je úroveň produktivity v čs. zemědělství ve srovnání s východoevropskými zeměmi (kromě vých. Německa) poměrně vysoká, skoro 2-3krát vyšší, ale také až 3krát nižší ve vyspělých západních státech. V čs. průmyslu je produktivita v tomto ohledu také nižší, a to proti USA asi 2 — 2,6krát, a dokonce i proti SSSR (o 20-40%) a východnímu Německu (10-15%).

Úroveň produktivity ve stavebnictví je oproti Západu také velmi nízká, ve srovnání s Východem — opět kromě východního Německa — ale i Polska — o něco vyšší. Ministerstvo upozorňuje, že v příštím ekonomickém vývoji bude třeba se soustředit na růst společenské produktivity práce, vyplývající především z modernizace, specializace a vůbec technického a vědeckého rozvoje. Nedá se totiž už počítat s extenzivním způsobem hospodaření, spoléhajícím na nové, rozmnožené pracovní síly. Např.: měli by pokračovat dosavadní růst počtu pracovníků, pak by jich — z čistě populačních důvodů — v r. 1990 chybělo víc než půl milionu. Ministerstvo proto předkládá několik bodů, které je třeba nutně splnit, aby byly splněny základní perspektivní požadavky národního hospodářství. Za základní předpoklad se označuje realizace změn ve struktuře, což znamená podporu nosných rozvojových oborů eko-

nomiky a likvidaci provozů zastaralých a neefektivních. To ovšem vyžaduje znovu rozdělit i dosavadní hospodářské kapacity, dát některým odvětvím jasnou prioritu, financovat přednostně jmenovité investiční akce, přesunout některé výrobní programy. Na všech stupních je třeba zvýšit kvalitu, a to jak ve využití nových strojů, tak ve výchově pracovníků. Za velmi důležitý pokládá ministerstvo tzv. lidský faktor a skupinu otázek, souhrnně nazývaných pracovní motivací. Jde zejména o tyto otázky: povaha práce, sociální vztahy (uvnitř pracovních skupin i mezi nimi, vztahy nadřízenosti a podřízenosti), peněžní motivace, pracovní podmínky, péče o pracovníky, mimopracovní vlivy atd. Za zvlášť citlivé místo se uvádí celková účinnost řízení systému, která rozhoduje o úspěchu z 90%.

Rozhlasový řád

Dnem 1. dubna vstoupil v platnost nový čs. rozhlasový a televizní řád, kterým se sjednocují různé vyhlášky — vydané za řadu let. Zůstává i nadále povinnost platit z poslechu rozhlasu měsíční poplatek 10 korun, za televizi 25 korun. Jeden poplatek platí i pro více přístrojů v jedné domácnosti. Rozhlas po drátě se platí zvlášť. Za neoprávněné držení přijímačů se platí přesně stanovené pokuty. Od poplatků je možno být úplně nebo částečně osvobozen.

VYZBROJUJÍ AFRIKU

Sověty kramaří se zbraněmi ve východní Africe a dodávají moderní výzbroj nejméně dvěma zemím a dvěma odbojovým hnutím či skupinám v této oblasti. Sovětské zbraně dostávají celkem otevřeně Somálsko a Uganda. V Somálsku je už určitou dobu patrný značný vliv Moskvy. Za dodávky zbraní získaly Sověty ve strategickém cípu afrického světadílu a tudíž v citlivé oblasti Indického oceánu právo používat skromná přístavní zařízení pro jednotky svého válečného loďstva.

Nový povážlivý prvek v sovětské zbrojní rovnici představuje Uganda. Skutečnost, že vnitrozemský stát vrťkavého prezidenta Idiho Amína dostal v listopadu loňského roku a minulý měsíc znovu rozsáhlejší vojenskou pomoc od Sovětského svazu, jistě zneklidnila jeho sousedy. Sověty průkazně vyzbrojují také eritrejské povstalece, kteří svádějí v severní Etiopii s vládním vojskem partyzánské boje, jakož i tak zvané národně-osvobozovací hnutí Frelimo v portugalském Mosambiku. Tyto bojůvky dostaly vojenský materiál i z Číny. Středem pozornosti je však nyní Uganda. Prezident Amin minulý měsíc poděkoval moskevské vládě veřejně za to, že darovala Ugandě eskadru stíhacích letadel typu Mig-17, tanky, obrněná dopravní vozidla a protiletadlová děla. Eskadru tvoří zpravidla dvanáct letadel. Kdo bude s nimi létat, odkud přijdou údržbáři a příslušné pohonné hmoty, nebylo sděleno. Předpokládá se však, že Sověty vycvičí ugandské letce a dodají údržbářský personál a že Uganda dostane speciální benzin pro stíhačky z velké keňské rafinerie v Mombase, která je jejím výlučným dodavatelem nafty.

Sovětské vojenské zásilky z listopadu loňského roku se skládaly nejen z různých lehkých zbraní, bomb a střel, ale i z více než padesáti lehkých tanků, šedesátidvou obrněných dopravních vozidel a sedmi vrtulníků. Minulý měsíc dostala Uganda rovněž přes keňský přístav Mombasu mimo jiné třicet šest velkých obrněných dopravních vozidel typu, který nasadila Indie ve válce s Pákistánem z roku 1971, jakož i jednaosmdesát sovětských raketových tanků, které představují podle západních vojenských odborníků nejmodernější pozemní válečné stroje v této části světa. Důvod pro tyto rozsáhlé vojenské zásilky do Ugandy nebyl sdělen.

Eritrejské povstaleci bojují za nezávislost na Etiopii. Hranice mezi Somálskem a Etiopií jsou předmětem sporu. Vláda v Mogadišiu vznášá nároky na části etiopské provincie Harrange, včetně Ogandenské pouště. Hnutí Frelimo chce osvobodit Mosam-

bik od portugalské nadvlády. Pro vyzbrojování Ugandy však nelze uvést žádný takový důvod. Tuto zemi neohrožuje žádný sousední stát.

Srážky s Tanzánií, k nimž došlo před třemi roky, patří minulosti. Prezident Amin obnovil přátelské styky se svým tanzanijským protějškem Nyererem. Jediné vysvětlení, které nabídl ugandský vůdce, zní, že nové zbraně umožní jeho zemi patřičnou obranu — proti komu, Amin arci neřekl — a že pomohou bojovníkům za svobodu v Mosambiku, Angole a Rhodesii, bude-li třeba. Amin často obviňoval tak zvané západní imperialisty a jiné neurčité nepřátele, že chtějí vpadnout do Ugandy; jeho poplašné výroky bylo možno vysvětlit buď tím, že chtěl vzbudit pozornost veřejnosti, nebo tím, že chtěl ospravedlnit čistky nebo jiné vnitropolitické akce. Co se týče Moskvy, některé prameny vysvětlují sovětskou vojenskou pomoc Ugandě vojenskou podporou, kterou poskytuje Tanzanii Čína. Ve snaze vyvážit úspěch Pekingu v této východoafrické zemi a zajistit si vlastní záchranný bod ve východní Africe, Moskva našla v Ugandě Amína, který uvítal její zbraně. Není ovšem pochyby, že představitelé jiných afrických států nikterak netěší značné posílení vojenského potenciálu země, ovláda-

né mužem tak naladovým a impulsivním. Příliv zbraní do Ugandy by mohl povzbudit Aminovy vnitřní nepřátele k pokusu zbavit se prezidentské dřív, než se stane nezranitelným. Tím lze asi vysvětlit nepokoje, k nimž došlo v Kampale 24. března. Důstojníci, nesouhlasící s Aminem, se pokusili patrně o převrat, ale neuspěli, protože se nepřipravili patřičně a jednali ukvapeně.

Výročí Horské služby

Krkonošská Horská služba slaví letos 40. výročí svého vzniku. Má dnes skoro 200 členů, z nichž víc než 90% pracuje dobrovolně. Během své činnosti svezli z hor 11.000 lyžařů a turistů s vážnými úrazy, 700 krát hledali zbloudilé návštěvníky a uspořádali na 4000 přednášek a besed. Mají k dispozici 44 záchranných stanic, sněžné skútry, přístroje na výzkum sněhu a stálou meteorologickou stanici na Vrbatově chatě.

Naše knihy v exilu

Knihy vlastní edice a všech exilových nakladatelství do celého světa zasílá

LITERÁRNÍ KLUB

K. J. Krušina, Box 239, S 126 02 Hagersten 2, Sweden. Europe.

Napište si o prospekt

Z Tucsonu, Arizona

V březnu náš krajanský spolek pravidelně neschůzoval, protože naše místnost byla zadána jinému klubu. A tak jsme jen vzpomínali lepších časů, kdy jsme měli vlastní spolkové budovy, zvané po americku Českými síněmi. Ty ovšem v posledních desetiletích v množství zmizely a mizí v různých ghetech. Kde jsou ty doby před první světovou válkou, kdy nejstarší český spolek Jednota ČSA (jež právě v březnu oslavila 120 let svého založení) měla sama víc než 50 vlastních síní! A kdy jsme mívali osmdenníků a v každé větší naší osadě vycházel týdeník.

V skoro každé té naší sině byla česká knihovna, někde i několik knihoven spolkových. A české knížky byly hodně čteny. Nebylo rozhlasu, filmu a televize a tak v četných rodinách se z těch vypůjčených knížek čítalo nahlas za zimních večerů, a děti měly příležitost osvojit si vedle "kuchyňské" češtiny také češtinu spisovnou. Naše knihovny hrály předléžitou roli v pěstování národního uvědomění, jež se tak skvěle osvědčilo v dobách bojů za svobodu staré vlasti. Byly to právě národní školy pro masu našich přistěhovalců, kdy v Americe byla jen malá hrstka intelektuálů a jen sebevzdělání hnalo nás výš.

Kde to je všechno! Z několika set tisíc zbývá nás ani ne 100.000 a to ne mladých a prostředního věku jako za první války, ale dědečků a babiček (jichž je velká většina). I spolkové knihovny patří už minulosti. Leč ne docela; je dost dědečků a babiček dosud opatrujících skříňku s českými knížkami a časopisy, jež jim zbyla z lepších vderejšků.

Váš dopisovatel, také jeden z těch zbývajících dědečků, který se v minulých dnech dožil pětiosmdesátky a je už 65 let v Americe, také hodně vzpomínal a zvlášť na ty české knihovny, spolkové i soukromé. A nemůže než připojit svůj "hlas z pouště" k těm, jež volají: Nenechte ty staré české knížky a časopisy zmizet na smetišti! Kdo ví, zda v nich není významný dokument, po němž dnes marně pátrají historikové, kteří v nynější době zvýšeného zájmu o etnické složky amerického obyvatelstva studují, jak americká větve našeho národa žila a čím přispěla nejen ke svobodě své staré vlasti, ale i k rozvoji své nové vlasti americké. Oznamte, co máte, nebo co snad některý váš přítel či známý má, chicagské universitě, jejíž československé oddělení slovanských studií záslužně se stará a pečuje o zachování všech památek českého přistěhovatelstva. Píšte na adresu: Dr. Vaclav Laška, bibliographer Slavic Studies Regenstein Library, 110 E 57th St. Chicago, Ill. 60637.

Neodkládejte však svoje rozhodnutí. Kdo z nás starých ví, co s ním bude zítra nebo pozítří! Zbavte své pozůstalé starosti, co dělat s tou skříňkou starých knížek a papírů.

JOSEF MARTINEK

ZEMŘELA ELSA VLACHOVÁ

Z Hamburku nám došla smutná zpráva, že tam zemřela manželka obětavého českého kulturního pracovníka Antonína Vlacha, paní Elsa Vlachová. Byla svému muži vždy pilnou a nadšenou pomocnicí. Čest její památce.

S ČÍM SOUHLASÍME...

(Dokončení se str. 1)

ropě, o otázky obchodu a emigrace, o mírové jednání na Středním východě. Watergatešská aféra začala zřejmě po prvé hrát důležitou roli v sovětských úvahách. A na obou stranách vzrůstají pochyby o hodnotě sovětsko-amerických vztahů.

Znovu bylo ujištěno, že zlepšení sovětsko-amerických vztahů je "nezvratné" — což je závazek, který mohou potvrdit jen události, nikoli zbožná přání. President Nixon obnovil slib, že v létě poběží do Moskvy na další vrcholnou schůzku, ale naděje, že se dosáhne podstatných výsledků, už byly ztlumeny.

Místo "průlomu v koncepci", ve který Kissinger doufal v otázce omezení strategických zbraní, je tu sovětská odpověď na nový americký návrh, která nemůže překlenout mezeru mezi stanovisky obou stran. Spojené státy chtějí — aby Sověty omezily výrobu nových raket, které mohou nést mnohaúčelové hlavice. Americkým cílem je zajistit "základní rovnocennost" nukleárních nákladů pozemních raket a jiných útočných zbraní včetně bombardovacích letadel. Ale Sověty zřejmě nechťejí vyhovět.

Přes určitá "ujasnění" sovětské emigrační politiky se na americké straně nevěří, že tyto úpravy postačují, aby byli oponenti v senátu ochotni ke kompromisu při hlasování o zákoně, který má zrušit celní diskriminace sovětského dovozu.

Atmosféra moskevských rozhovorů byla přátelská, ale v podstatných otázkách nebylo učiněno žádné rozhodující gesto. Sovětské vůdce šířili optimismus o budoucí spolupráci; ale ústupky, které by umožnily konkrétní dohody, zatím stále visí ve vzduchu.

New York Times

KISSINGER V PALBĚ

I.

Henry Kissinger, který pět let sklízel na celém světě potlesk jako diplomatická hvězda prvního řádu s téměř perfektním výkonem, je najednou terčem stále silnější kritiky. Kritikové — ve Washingtonu i v evropských hlavních městech — dávají do oběhu dvě hlavní žaloby: 1. Ze Spojené státy platí zbytečně vysokou cenu za uvolňování napětí s Ruskem, což je politika nestálá a snad jen přechodná. 2. Ze Amerika zároveň jedná se svými evropskými partnery tak, jako by počítala spíše s rozkladem Atlantického obranného společenství.

Věci se nyní, jak Kissingerovi kritikové varují, vyvíjejí tak, že je nebezpečí, že by Spojené státy mohly skončit v nejhorším ze všech možných světů: ve světě nezdařeného pokusu o zmírnění napětí s Ruskem a rozbitého spojení se západní Evropou.

Nejostřejší kritika se vyskytuje přímo v americkém ministerstvu zahraničních věcí, kde byl Kissinger před osmi měsíci nadšeně uvítán téměř jako spasitel. Typický je komentář vysokého úředníka —

který nepatří k nejbližším Kissingerovým spolupracovníkům: "Vím, že Henry je skvělý — ale v jistém smyslu se ukazuje, že je jako ministr zahraničních věcí holé neštěstí. Je arogantní a egoцентричкý, nemá zřejmě žádné pochopení pro spojeneckou diplomacii a má překvapivě málo pochopení pro potřeby Evropanů."

Ani nejpršnější kritikové nejsou ovšem ochotni zlehčovat jednotlivé úspěchy, kterých Kissinger dosáhl v posledních pěti letech. Když jsou zde tak jasné výsledky, proč se teď rozmáhá kriticismus? Je toto vysvětlení: Stále silnější je názor, že Kissinger přikládá větší důležitost zmírnění napětí ve vztazích k Rusku než zachování atlantické aliance. Kissinger sám už neskrývá to, s čím se v minulosti světoval jen nejbližším spolupracovníkům: že se mu lépe jedná s protivníky Ameriky než se spojenci.

Významný analytik evropské strategie si stěžuje: "To vše se zdá tak zbytečné. Ale kdykoli Kissinger nastoupí do letadla se skupinou žurnalistů, neodolá pokušení a řekne něco nediskrétního a urážlivého, a to škodí." Zdá se, že týž názor má stále více členů amerického Kongresu. Většina evropských politických vůdců a amerických diplomatických odborníků se shoduje s Kissingerovým základním cílem: dosáhnout plné atlantické spolupráce, neomezované na otázky obrany; ale stěžují si, že Kissingerova strategie už způsobila velkou škodu.

Tvrdé zacházení se spojenci kontrastuje, jak se kritikové domnívají, s tím že s hlavními odpůrcem, se Sovětským svazem, jedná Kissinger v rukavičkách. Zde je příklad: Za arabsko-izraelské války loni v říjnu vynaložil Kissinger jistou námahu, aby se pokusil ospravedlnit provokativní chování Ruska — ačkoli mnozí diplomatičtí pozorovatelé považovali chování Kremlu za porušení úmluv. podepsaných před pouhými čtyřmi měsíci ve Washingtonu na vrcholné schůzce presidenta Nixona s Brežněvem.

Západní kritikové zdůrazňují, že ať je jakákoliv rovnováha obou velmocí v některých oblastech, ve strategických zbraních mají Sověty z politiky zmírnění napětí značnou výhodu. Ale ministr zahraničních věcí dává najevo, že ať už se cokoli říká o jeho taktice, je přesvědčen, že konečné výsledky ospravedlní jeho politiku v jednání se spojenci i s protivníky.

U. S. News & World Report

KISSINGER V PALBĚ

II.

Neortodoxním přístupem ministra Kissingera k diplomacii jsou státníci a zahraniční představitelé na celém světě poděšeni a rozhořčeni, dívají se na něj s obdivem a s obavami. Přiznávají, že se jim zdá, že Kissinger byl podivuhodně úspěšný, ale začínají se ptát, jak reálné jsou jeho úspěchy. Přemýšlejí, jak dlouho se ještě Kissinger bude

CO DĚLAJÍ...

(Dokončení se str. 1)

žují vlast Jiří Seydler (kdysi z Reportéra) a Jan Štern (kdysi z Práce). Jako taxikáři jezdí Miloš Fiala (dříve Rudé právo) a Luděk Pacovský (dříve tajemník Svazu filmových a televizních umělců). František Vaněk z Rudého práva získal jako invalida místo hlídače parkoviště. Řidiči nákladních aut jsou Emil Šíp, někdejší zahraniční redaktor Rudého práva, a Ilja Šetlik, kdysi zpravodaj ČTK. Literární historik a předseda redakční rady Reportéra Zdeněk Eis je ošetřovatelem na záchytcce pro alkoholiky, někdejší zastupující šéfredaktorka týdeníku Vlasta, Zdena Zajoncova je výpomocnou sestrou v kojeneckém ústavu. Částečně u svého řemesla, totiž v tiskárně jako pomocní dělníci pracují Miroslav Filip (týdeník Politika), Jaroslav Černý (Svobodné slovo) a Jiřina Brejchová (Práce). Bývalý šéfredaktor deníku Mladá fronta Miroslav Jelínek pracuje jako pokrývač. Někdejší redaktor stranického časopisu Nová mysl Jiří Čutka jako zedník, kterým se kdysi vyučil. Dlouholetý tajemník Svazu novinářů, šéfredaktor Reportéra a předtím také ředitel Čs. televize Adolf Hradecký je zaměstnancem jednoho stavebního družstva. V nemocnici vypomáhá někdejší šéfredaktor časopisu D'jiny a současnost Zdeněk Sikel, průvodcem po českých hradech je reportér Jiří Tunkl, zatímco jeho kolegyně Anna Tučková je stenotypistkou v úředovně dětských vesniček SOS. Tagebuch na závěr cituje výrok Gustava Husáka z projevu v plzeňské Škodovce: prý si tam mají dát velký pozor na bývalé novinářské hvězdy — které teď v podniku pracují.

MAINTENANCE MECHANICS

Electricians & instrument men, welders & fitters. Railroad repair men, mill wright. Alken Inc 1-201-486-7599.

moci osobně angažovat ve všech jednáních, aniž se jeho vliv vyčerpá.

Kissingerovi dosud ve všech jednáních pomáhalo to, že nejen dobře ví, co chce, nýbrž i co patrně připustí druhá strana. Tato schopnost odhadnout, co lze a co nelze vyjednat, se mu dobře hodila v Pekingu, v Moskvě a na Středním východě. Při posuzování evropských spojenců prokázal Kissinger méně jistoty. Je několik vysvětlení, proč si v jednání s evropskými spojenci nepočínal právě nejlépe. Za prvé je asi přesvědčen, že je lépe zná, protože je sám Evropan. Asi očekával, že spojení projevů více zdravého rozumu v chápání dnešní reality. A také asi trochu pohrdá tím, když evropské vlády předstírají, že mají "politickou vůli", ale nemohou ji uskutečňovat.

Trápení s bydlením

Čs. režim se často vychloubá faktem, že bydlení je v tomto státě levnější než mnohde jinde. Na první pohled to tak skutečně vypadá. Nájemné činí v rodinných rozpočtech podstatně menší složku než leckde na Západě. Stát ovšem udržuje nájemné umělé na nízké úrovni s pomocí dotací z vládního rozpočtu, který ovšem tyto prostředky čerpá z národního důchodu. Takže to — jako všude — nakonec zase zaplatí lidé svou prací.

Další potíž je ovšem stálý nedostatek nových bytů a špatná kvalita novostaveb. Jeden příklad ze Slovenska: slovenská vláda uložila zvláštním výnosem stavebním podnikům, které postavily panelové obytné domy v některých oblastech v r. 1969, aby urychleně opravily závady, jež se projevíly do konce r. 1970. Do panelů především zatéká, což byty rapidně znehodnocuje. V této akci se na Slovensku sešlo na 35.000 stížností. Podnes ovšem není jasné, kdo opravy (ovšem nejdřív v r. 1975) provede, protože nejsou "stavební kapacity". Byty se rok od roku víc ničí. Jiný problém vzniká v tzv. družstevní výstavbě, kde prudce stoupají ceny bytů. V letech 1965-8 např. činily náklady na byt o 60 čtv. metrech 90.000 — 100.000 korun. Kon-

cem r. 1971 už se podobný byt pořídil za téměř 150.000 korun. Tuto částku pak musí "družstevník" spolu s úživacím poplatkem za byt splácet jistou formou hypotéky. Protože si lidé stěžovali na to, jak náklady stoupají, rozhodla federální vláda, že měsíční úhrada za některé druhy družstevních bytů se snižuje — resp. že se splácení prodlužuje. Státní úvěr se prodlužuje z 30 na 40 — 50 let, u nejdražších bytů se snižuje i splátková úroková sazba. Konkrétně se tak třeba částka, kterou družstevník splácí úvěr v měsíční úhradě za užívání bytu, sniží u třípokojového bytu z 272 korun na 161. Ve stejné (příp. sezónně zvýšené) úrovni zůstávají ovšem ostatní poplatky: voda, odpadky — úklid domu, paušál na opravy atd.

Institut spojů

Ve Zruči nad Sázavou byl otevřen nový Institut spojů. Posluchači tříletých vzdělávacích cyklů se tu budou — jak interně, tak externě — připravovat na práci v řídicích funkcích v oblasti pošty a spojů.

Nové papírny

Ve Štětí na Mělnicku má být letos po dlouhých průtazích konečně dokončena stavba nového papírenského kombinátu. Má být výkonný především ve výrobě sulfátových papírů a sulfátové buničiny. Kapacita závodu má umožnit, aby se mohly zlikvidovat některé zastaralé provozy, hlavně už zcela antikvární celulosky, které také zamořují horní toky českých řek.

Pozvánka pro Vietnam

Svaz čs. spisovatelů pozval — prostřednictvím svého sekretariátu — do Československa k pracovnímu pobytu některé ze severovietnamských spisovatelů a poskytně jim materiální pomoc. Podobná akce se plánuje i pro autory z Chile.

race předcházející. A na Středním východě, i když si počínal úspěšně při vytlačování sovětského vlivu z Egypta, máří nyní jeho mírové úsilí slabost izraelské vlády. Jeho politika zmírnění napětí ve vztazích k Sovětskému svazu naráží na potíže, protože je ministrem presidenta, který není s to přimět Kongres, aby odhlasoval obchodní zákon, slíbený Rusům.

Kissinger může dráždit a rozčilovat zahraniční státníky svou občasnou svéhlavostí, svou nevypočitatelností a tajnůstkářstvím. Ale nakonec — když dali průchod své nevoli, všichni upřímně přiznají, že se modlí za to, aby zůstal v úřadě jako ministr zahraničních věcí, ať už se cokoli stane v Bílém domě.

Henry Brandon, Sunday Times, Londýn

Přestavba mezd

Už od října 1972 probíhal ve vybraných čs. podnicích ověřovací pokus při zavádění nových zásad mzdové soustavy. Od letošního roku se tento nový způsob postupně přenesl do všech hlavních odvětví. Podle 28 odvětvových kvalifikačních katalogů se budou odvozovat mzdy z 9 nových stupnic, z nichž každá stanoví hodinové výdělky pro 9 tarifních tříd. Systém umožňuje růst mezd o 3,5 až 5%, ovšem bez jakýchkoli státních dotací. Výslovně se uvádí, že na zvýšení platů si musí podniky vydělat tím, že budou "efektivněji vyrábět".

Tím se zčásti vysvětluje jeho horečná činnost. Patří do jisté míry k jeho diplomatickému stylu, protože tím, že si zachovává iniciativu, fascinuje svět. Činnost také pomáhá zakrývat meze dosaženého pokroku. Dosud se Kissingerovi dařilo kupit úspěchy jeden na druhý. A někdy jeden úspěch plodí druhý. Ale když se v pyramidě úspěchů objeví trhliny, jako se to zřejmě stalo za poslední návštěvy v Moskvě, mohlo by to mít nedohrý vliv na Kissingerovu účinnost. Návrh nových atlantických vztahů byl také ovlivněn Kissingerovým hluboce zakořeněným pesimismem. Obává se, že nebudou-li atlantické vztahy nyní reformovány, brzo bude pozdě. Domnívá se, že nová generace Američanů nemá stejné vědomí tradičních svazků s Evropou jako gene-

PROTESTNÍ DNY

V těchto dnech byla zveřejněna v Londýně výzva, kterou podepsali ředitelé Mírové nadace Bertranda Russella, sovětský vědec Pavel Litvinov (za "Sovětskou iniciativní skupinu pro lidská práva"), Jiří Pelikán (za skupinu československé socialistické opozice sdružující se kolem exilového časopisu *Listy*) — Marion Šlingová, vdova po předním československém komunistickém functionáři, popraveném v procesu se skupinou Rudolfa Slánského, a — na dálku, po telefonické dohodě s Pavlem Litvinovem — i v Moskvě sídlící sovětský vědec Andrej Sacharov. Ve výzvě se žádají všechny socialistické, komunistické, demokratické a humanistické organizace i jednotlivci na celém světě, aby se zúčastnili protestních dnů proti potlačování lidských práv v Sovětském svazu, v Československu a v ostatních východoevropských zemích. Zvolená data jsou: 7. duben — výročí zatčení sovětského generála Pjotra Grigorenka, 27. listopad — výročí zatčení Čechoslováků Jaroslava Šabaty a Jiřího Müllera, a 29. březen, výročí uvěznění sovětského opozičního činitele Vladimíra Bukovského. Ve výzvě se zjišťuje, že politická persekuce a útoky na občanskou svobodu se neomezuji na jednotlivé země nebo bloky, ale že v poslední době rostou obecně a stále silněji. A také všude, ve všech světadílech, skoro v každé zemi existují různá protestní hnutí proti takovým represálím. Výzva pak obzvláště poukazuje na to, jak je mimořádně politováníhodné, že ve východoevropských zemích, speciálně v Sovětském svazu a v Československu zesílila tendence řešit politické spory administrativními a potlačovacími metodami. Znovu bylo uvedeno v pochybnost mnoho základních svobod. Jako nejklavější případy výzva uvádí: internaci generála Gri-

Důraz na rostlinnou výrobu

Řídící orgány čs. zemědělství vypracovaly nový plán, podle něhož dostává výraznou přednost rostlinná výroba. Na ní připadají v příštím období celé dvě třetiny veškerého výrobního přírůstku — s nímž se počítá. Roční přírůstek činí 3,9%, z toho rostlinná produkce se má zvýšit o 5,7%. Důvod: více krmiv pro živočišnou výrobu, která musí nahradit dovážená krmiva bílkovinná; na tento import, který se stále zdražuje, nejsou devize. Čs. zemědělství má potíže i s cukrovkou. V posledních letech chyběla skoro celá třetina plánované úrody. Zvyšují se také osevní plochy krmných luštěnin.

gorenka v ústavu pro duševně choré, násilné uvěznění Vladimíra Bukovského, žalář pro řadu dalších lidí jako Pljuš, Moroz, Světličnyj a Lubarskij v Sovětském svazu a vysoké vězeňské tresty v Československu pro Milana Hübla, Jaroslava Šabaty a Jiřího Müllera. Ve výzvě se dále říká: "Stejně jako mír jsou občanské svobody nedělitelné."

Útlak v jedné zemi poškozuje lidskost vůbec. Útlak v zemi se socialistickou ústavou znamená mimořádnou výzvu k celému ostatnímu světu — zvláště když podobné země tvrdí, že rozvíjejí jak demokracii, tak lidská práva. Obracíme se s touto výzvou ke všem lidem, kteří věří v takovou budoucnost socialismu, ke všem skutečným demokratům."

Poslední čs. zdražovací akce proběhla přesně tak, jako vždycky. V měsících tzv. "naftové krize", kdy ceny na celém světě, včetně některých zemí východních, letěly nahoru, dušovali se pražští činitelé, že "my zdražovat nebudeme". Jeden argument zněl: "SSSR nám dodává 90% nafty za pevné ceny". A tu pojednou — přestože tento argument slovně platí dál — se od 30. března zvýšily ceny benzínu tak drasticky, jako málokde jinde, totiž o 66 — 90%. Konkrétně: benzín "Normal" z 2,10 Kčs. na 4 Kčs za litr, "Special" z 2,40 na 4,30 a "Super" z 3 na 5 Kčs. Největší zdražení proběhlo u typu "Normal", na který jezdí většina čs. aut nižší kubatury a komprese. Jako kom-

Čs. benzín dražší

penzace — aby to tak nevypadalo — byla zrušena daň z motorových vozidel, která činila ročně až 1500 korun. Podle oficiálních výpočtů by se zdražení nemělo dotknout motoristů, kteří najedou ročně 6000 kilometrů, což je prý 60% majitelů aut. Ovšem — i kdyby tyto výpočty platily, oněch 40% řádně zaplatí to, co vláda ještě nedávno popírala. Totiž, že SSSR odkazuje Československo stále více na dovoz arabské nafty, která — kupodivu — není pro "spřátelené země" o nic levnější a kterou musí Praha platit v tvrdých měnách. Že tomu tak je o tom svědčí nedávná návštěva čs. obchodní delegace v Perském zálivu i připravovaná stavba ropovodu Jadrán, který bude arabské do-

dávky dopravovat do Jugoslávie, Maďarska a ČSSR. Čs. vláda nařídila dále úsporná opatření v autodopravě: 90.000 osobních aut ve veřejném vlastnictví (úřady — podniky) má ušetřit 10% pohonných hmot; od 1. května bude platit zatím neupřesněné omezení rychlosti na silnicích. Pro zahraniční uživatele čs. silnic se zvýšila také cena motorové nafty, což je namířeno proti transnitním cestám zahraničních kamionů, které prý "si čerpaly lacinější čs. naftu". Ceny taxislužeb zatím zůstaly nezměny. Pro penzisty a sociálně slabé rodiny má ministr financí najít způsob, jak zvýšené ceny vyrovnat.

Mnozí si dokáží myslet své i za cizí peníze.

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud našim nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopulárnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírká esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spolufidil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spoluzakládal, budoval a řídil mladý československý stát. Neopracovatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírká cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — kráčem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazirování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních údobí.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírká anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00